

✠ POAHLAJ BÓH

ČAS OPIS EVANGELSKICH SERBOŮ

4. číslo

Budyšin, apryl 1973

Lětnik 23

Hrono na jutrownik

Knjez bu woprawdže zbudženy! Luk. 24, 34

Z wěru do tu a džensa přitomneho a žiweho Knjeza a Zbóžnika steji a pada křescanska cyrkej. Zaklad tuteje wěry su jutry. Wězo je jutrowny fakt potajnstwo. Nichtó njebě pódla, jako bu Jězus wot njebieskeho Wótca z mrtwych zbudženy a je dobywarsce stanyl. Tež prózdny row njeje z dopokazom za to. Z tym su hižo jeho přećiwnicy ličili, zo bychy snano wučomnicy skradžu Jězusowe čelo z rowa wzali a potom twjerdže prajili: „Wón njeje mrtwy. Wón je stanyl. Wón je živy.“ Wězo njebě tomu tak. Japoštoľo běchu na prjedawše wěšćenja swójeho mištra, zo by na třecim dnju zaso stanyl, cyle zabyli. Na nich bě wulka zrudoba přišla, zo bě jich Knjez mrtwy. A žony džěchu njedželu rano jara zahe won na pohrjebnišćo, zo bychy mrtwemu Jězusej poslednje česće wopokazali. Jutrowna wěra njeje z historiskim dopokazom nastala. Kluč k prawemu dorozumjenju leži w tym, štož hnydom po našim hronc steji. Naše slowo praja wučomnicy přenju jutrownu njedželu wječor tymaj, kotraž staj so z Emausa wróćiloj, jako najnowšu a najkrasnišu nowinku: „Knjez bu woprawdže zbudženy a je so Šimanej zjewil.“

Potajkim maja tamni wučomnicy hižo z tym woprawdžitu jutrownu wěru, zo je jim Šiman Pětr jako swědk wo swójim zjewjenju powědał. My mamy to jako jenički fakt a dopokaz, zo běchu tehdom tam ludźo, mjenujey tamni mužojo a tamne žony, kiž běchu prjedy za Jězusom chodžili, kiž su pozdžišo něšto nazhonili ze žiwym Knjezom, kotrymž běše to cyle wěste: Jich mišter njesluška k mrtwym, ale je živy, tak zo móžeja w kóždym wokomiku z jeho přitomosću ličić. Zajimawe je, zo so tež japoštoľ Pawoł lěta pozdžišo před Damaskom, jako so jemu Jězus zjewi a jeho k sebi wobroćil, jutrowneho swědka mjenuje.

Haj, jutrowni swědkojo smy my wšitecy, hdyž smy něšto ze žiwym Knjezom nazhonili, snano w Božim wotkazanju abo z wodaćom hrěchow abo hewak z konkretnej pomocu w našim žiwjenju.

Chrystof Blumhardt tak pisa: „Mnozy su, kotrymž dosaha, Chrystusowemu stawanju z rowa dać stać w knihach a jo měć za dziwny podawk zańdženych časow, ale woni ničo z toho za swóje žiwjenje njewuknjeja. A tola je to najwážniše, zo my tutoho Zbóžnika mamy! Džensa je živy, džensa je tudy, džensa dyrbiš jeho móc začuwać, zo so džensa twoje žiwjenje wot smjerće wuswobodzi!“ Jan Kilian je jutrowny kěrľuš tak přeložil:

Zbóžni su, kiž nětk we wěrje
z wutrobu
spěwaju,
dokelž Duch jich čeri!
Wěste su nětk Bože džěci:
Bóh je Wótc;
kónc ma nóć,
jutrow slóncó swěći.

La.

Spowědny wopyt

Lars Lie steješe při wočinjenym woknje spanskeje stwy a hladaše na kćějace asterki a zrale jabłuka w zahrodže. Slónčny, rjany nazymski džen to běše, a njebjo bě jasne — kaž z pastelowymi barbami molowane. Nad jězoram, najwjetšim cyleje wokoliny, čehnjechu lochke mróčeje w slabym wětriku w směru do Dalslanda.

Delka při jězoru bě šěry statok wosrjedž njeplódných polow widžeć. To běše gospodarstwo stareho Pětra Karga. Wón běše přez 90 lět stary a hižom dlěši čas njebě wjace z loža přišoľ. Wón měješe zady sebje dołhe žiwjenje poľne napinaceho džěta. W kelko strachach, w kelko wiehorach a njewjedrach je za čas swójeho ry-

barstwa wobstaľ! Wo swóje džěci bě so swěru staraľ a wšitke swóje winowatosće dopjelnaľ.

Před wjele lětami hižom bě jemu žona wumrěta. Bjez dziwa, zo so trochu wyše čuješe, hdyž bě so najstarši syn woženil. Dny so jemu we ložu wostudžichu. Synowa žona drje jemu jědž nošeše a wječor jemu ložo posćělaše, ale wo jeho přeća so maľo staraše.

* * *

Njespokojenje so jewi na wobliču duchowneho, hdyž so dopomni swójeho slubjenja, zo přindže wječor k Pětrej jeho woprawiľ, ale runje na tón džen bě sebi hosći přeprosyl. Znaći přindu, a wjesoly wječor to budže.

Lars Lie wobleče so duchownsku čornu suknu a stupi do předchěže. Žona přihotowaše runje kofej w salonje. Wona bě wjesola blondynka, lědoma hakle dwaceći lět stara. We hłownym měsće bě so narodžila. Tuž bě zwučena, w zymje do staršiskeho domu so wróćić, zo by tam trochu wotpočnyla a so rozpjeršila. Knjeni Sonja běše poprawom hišće wulke džěco a njeznaješe hišće swóje chutne winowatosće.

Lars Lie, druhi duchowny wosady, wšak so runje tak maľo hodžeše do tuteje chudeje krajiny. Bohužel njebě wón ze znutřkowneho powołanja na tutón puć přišoľ, ale zo by swoju eksistencu měľ w času, hdyž bjezdžělnosć dale a bóle so rozšěrjowaše. Dolho přemyslowaše, hač njeby so ordinacije wzdaľ, ale skončnje tola činješe, zo by so móhľ woženić a swóje dom založić. Byrnjež bě jara wobdarjeny řečnik, njeběchu jeho předowanja preswědčace. Jemu pobrachowaje wěra.

Duchowny wza spowědny grat a woteńdže chětre k jězorej. Wón měješe wotpohlad, staremu Kargej něšto slowow prajić, ale na dlěšu rozmoľwu njeměješe ani najmjeńšeho lošta.

Wuska a njeruna šćežka džěše přez pola, z kotrychž bě hakle njedawno poslednje žito posyčene a dom schowane. Blisko jězora čerwjeneje so wrjós. Brune mjetelčki zľetowachu nad kwětkami. Na polu woraše starc z konjom.

Džen bě zawěrnje rjany, ale šěra barba polow, zwjadle kwětki a bluka jasnosć njebja řečachu wo wotemrěwanju přirody. Haj, wotemrěwanje! Farar chcyše tele nazymske wobrazy wužiwać při spowědnym předowanju pola stareho Karga a při tym pokazać na čłowjeske žiwjenje.

Hdyž Lars Lie přindže do Kargoweho statoka, před kotrymž rybarske syće wisachu na sušenje, wuhlada Andersa, syna stareho Karga, fajfu kurić.

„Nó, što naš starc čini?“ wopraša so duchowny, jemu ruku podawajo.

„Kaž přeco! Leži stajnje. Mocy su popuščile.“

„Nó haj, tak to je ze starobu. Wón wšak je hižom swóje 92. lěto doskónčil. Džijmy a hladaľmy, zo jeho trochu pobudžimy.“

„Prošu, zastupće! Naš nan je stajnje živy byľ w přecelstwje z knihami. Stary En, kotryž je před wami tu byľ za fararja, je husto k njemu chodžil. Husto staj tež hromadže so wuchodžowajoľ.“

Hdyž zastupištaj do jstwy, kotruž runje w tym wokomiku nazymske slóncó rozswětleše, pozasta Lars Lie a so komdžeše. Stary Pětr tam leže-

še ze začinjnjemaj wočomaj, kaž by spał. Duchowny chcyše so hižom zawrócić, hdyž starc woči wočini a na njeho hladaše. Lie přistupi a jeho postrowi.

„Kak so Wam dže, Kargo?“ so farar na njeho wobroci a so sydny na stólc při ložu.

„Nimam wjace wjele časa a tuž sej myslach, derje by było fararja zawołać. Hdyž sy tak stary kaž ja, to nje-můžeš dale ličić hač na džensniši džeň.“

Syn wuńdže ze jstwy, myslo, zo je lěpje nana z duchownym samoho wostajić.

Cyly čas běše čišina. Duchowny se-džeše a přemyslowaše, što by prajił. Skónčnje rjekny:

„Wy chceće być woprawjeni. Tak je prawje. Čłowjek dyrbi stajnje być hotowy.“

Starc so hibaše, hladaše na fararja z čichim a jasnym wočkom a praje-še:

„Ja sym stajnje prihotowany.“

„My so njesměmy hordzić ze swojimi skutkami“ — napominaše du-chowny. — „Čłowjek je brašne sudo-bjo. My wšitcy mamy někajke winy, za kotrež dyrbymy wo wodaće pro-syc. Cyle wěsće maće tež wy něšto na wutrobje, štož was rudži.“

„Móžno, zo sym hrěšił, ale to je hižom dawno. W swojej mladosći sym hluposće zworał, kaž to takle je, ale to je dawno nimo. Ja sej tež nje-myslu, zo běchu to wulke hrěchi.“

„Derje, hdyž ma čłowjek dobre swědomje“, — rjekny duchowny a so prašeše: „Móžu wam nětk Bože wot-kazanje dać?“

„Ně, hišće nic. Chcemoj so najprjedy trochu rozmoťwjeć. Wy sće tak mlody, tajki prawy hólčec hišće.“

Duchowny so začerwjeni, kaž by na njeho padnył blyšč schadžaceho slónca. Što sej tón stary myslil zeswo-jim hlupym rěčenjom! Smě wón tak-le so zadžeržec přeciwo duchownemu, kotryž jemu njese trošt nabožiny?

„Što ma moja staroba činić z mo-jim wopytom pola was?“ — wopra-ša so duchowny zahněwany. — „Ja sym swój eksamen zložil, ja sym or-diněrowany. Njedosaħa, hdyž je mi konsistorstwo duchownske zastojn-stwo přepodało?“

„Snano nic! We wsy so powěda, kak husto su we wašim domje reje hač do pózdńjeje nocy. Wono so po-wěda, zo je tam tež palenca dosć.“

„Rejowac njeje hrěch, a škleńčka palenca njenačini žaneje škody ani čělu ani duši.“

„Njeh je, ale wy sće winowaty w každym nastupanju być dobry při-klad. Hewak skónčnje tamni zli lu-džo so na was powołaħa: Hladajće na našeho fararja, wón tež rejuje a pije.“

Lars Lie zmoršći čolo.

„Sym ja přišoł na přeslyšowanje? Kajke prawo maće wy ze mnu takle rěčec?“

„To su jenož rady stareho a nazho-niteho za mlodeho čłowjeka. Wy so njesměće na mnje hněwać. Wy wšak docyła njewěsće, kak derje ja z wa-mi měnju.“

Farar Lie bě pozabył na wječer, kotraž na blidže na njeho čakaše. Słowa starca běchu jemu do wutroby trjehčile. Wón zawěrnje tajki njebě, kajkiž ma duchowny być.

Ale starc njebě hišće swoju rěč doskónčil:

„Wěriće wy do Boha?“

Duchowny so zaso a hišće bóle za-čerwjeni: Ale — Pětrje Kargo — što maš do myslow? — Ja — ja sym tola duchowny — ja tola předuju — — —

Njesmilnje so starc znowa wopra-ša: „Wěriće do Boha?“

„Ja wěrju!“ — wotmołwi skónčnje duchowny. — „To słowo woznamje-nja jara wjele. Wěra do Boha a do njebjes njeje w lěstotkach ta sams-na wostała. Prjedy so rěčeše wo zlo-čanych bydlenjach w njebjesach — wo jandželach z bělymi křidłami. Haj, něhdy wěrjachu, zo je hela z hěcu a wohenjom. Tale wěra je daw-no wotbyta. Wězo, tu je někajka móc, kotraž knježi nad swětom, a tule móc mjenujemy Bóħa.“

„Wy njewěriće kaž stary En.“

„Ja wěm, zo mjenowaše jeho do-breho duchowneho!“ — rjekny Lie a hladaše z woknom do dalokosće — k slóncu, kotrež Boží domček chwa-taše.

„Wón wěrješe, zo su w njebjesach zločane bydlenja, zo su tam jandže-le — a wón so njeboješe smjerće. To běše tak prawy duchowny za nas —

za nas ludži na tutej chudej, njepló-dnej zemi. Raz smój so powróciłoj z čołmom, tam hdžež so rěka Bār do morja wuliwa. Porno sebi wojowach-moj ze žołmami. Wichor bě nastał a bě čěmno. Žołmy běchu wysoke a běle. Tuž zawoła En na mnje: „Budž dobreje nadžije, Pětrje, Knjez nad namaj stražuje.“ Woda čisny naju na mału skału. Tam ležachmoj hač do switanja, hdyž naju potom na kraj wzachu. Haj, stary En bě dobry du-chowny. Ja bych sej prał, zo by nětk-le při mni byl. — „Budž dobreje my-sle, Pětrje, Knjez stražuje!“ — by wón mi prajił.“

Lars Lie pomału rjekny:

„Snano ja druhi raz zaso přińdu — hdyž budu na wašeho stareho Ena podobny.“

„Hněwaće so na mnje?“

„Ně! — Ně! Zawěrnje nic! Ja wob-chowam w pomjatku waše słowa.“

Pastor Lars Lie stupaše čicho po šerej dróze domoj. Wšitke wokoň jeho doma běchu swětle, a zdaloka bě hižom muzika slyšec. Wón sej pomy-sli, zo to takle njeje možno. Po scho-dže džěše horje do swojeje stwy a stupi k wotewrjenemu woknu. Wón hladaše na šeru zahrodu Pětra Kar-ga.

„Maš prawje, starco!“ — rjekny.

Nahle kaž wichor přileća mloda fararka, wza swojeho muža wokoło šije, da jemu hubku.

„Přińdž tola dele. My smy hižom strašnje doħno na tebe čakali.“

Lars Lie so lubje swojeje žonje wu-winy a praješe:

„Ja džensa njebudu rejowac. — A ja bych rad widzał, hdyž byšće tež wy, ty a naši hosćo so wzdali tajke-ho wjesela.“

„Sy so na nas hněwał?“

„Ně, zawěrnje nic. Ja sym wučbu dostał.“

„Wučbu? Ty drje žortuješ.“

„Haj, wučbu wot stareho Karga. Wón widži mje lěpje hač ja sam se-bje. Před jeho starymaj a mudrymaj wočomaj njehodži so ničo potajić.“

* * *

Pětr Karg bě hišće něšto lěť žiwy. Prjedy hač wumřě, da jemu Lars Bože wotkazanje. Nětko můžeše to z dobrým swědomjom činić.

Bengt Lagerstedt

Kalendaz ewangelicki 1968

Jedyn dzeń po Waršawskich hasach

Hdyž so z dołheho časa přiho-towach na zymsku jězbu do Pólskeje, mějach před wočomaj lodojtu zymu, wysoki sněh — a klinkotate burske sanje ze spēšnymaj konjomaj po da-lokej, bělej runinje.

Cyle hinak bě.

Lětuša zyma bě njewšědnje miła — znajmjeńša hač do džensnišeho 20. februara. Hač so zyma snano tro-chu pozdže na swoje prawo hišće do-pomni? My budžemy widžec.

Zymska krajina bjez sněħa je nje-rjana. Tež w městach so či w tajkim času styska. Tuž dyrbiš čím bóle so zložowac na kulturne, duchowne rja-nosće, kotrež su njewotwisne wot wohrěwaceho, jasneho slónca a pisa-nych kwětkow. Tajkich kubłow pak ma Waršawa nadosć.

Hdyž wustupiš na Waršawskim

hlownym dwórnišću z čaha, kotryž je čě z Budyšina swěru hač tam do-wjezł, sy chětro wostrozbnjeny. Mi-lionowe město 30millionoweħo luda tebe takle skromnje wita? Ty pak dyrbiš wědžec, zo je něčičše dwórni-šćo jenož prowizorium. Přichodne budže pječa pod zemju a krasnje wuhotowane. Hač jo wohladam?

W rańšim switanju stejach trochu sprócny — cyłu nóc běħ w čahu pře-činił — na Waršawskich hasach. Do-kełž mějach chwile dosć, podach so pěši na puć po jednej z Waršawskich hlownych hasow — po Jerusalemskej aleji.

Són mojih mlodych a mojih zra-lych lět so njeje dopjelnił: Ja njej-sym ženje do Jerusalema přišoł, zo bych tam chođił po Jězusowych pu-čach čěrpjenja a bójskeie krasnosće.

Nětk smědžach po Jerusalemskej dróze we Waršawje nožkować. Tuto januarske ranje bě blěde, kurjawojte, njelube a syre. Hač bě wokolina při-jomna a zajimawa? Najskerje nic. Ja dyrbjach so najprjedy na spēšny wobchad pólskeje stolicy zwučić a mějach dosć činić, zo so před aw-tami někak wuchowach.

Bórze wuhladach před sobu na lě-wym boku hoberski Palast kultury — dar Sowjetskeho zwjazka na pólski lud. Wot tam horka běħ z lubym přecelom před wjace hač poľětom w najrjeńšim lětnym času na wulke a rozležane město hladał, a wón bě mi rozkladł:

„Tamle je Wisła (Weichsel), naša rěka, naša pólska Wisła. Při samej Wisle je stary, znowanatwarjeny centrum Waršawy. Dale nalěwo bě židowske geto, město nječłowjeskich surowosćow, město njeslyšanych rje-

Kotry row so tebi lěpje lubi?

Tón horni z pisanyimi kwětkami a ze zelenym wobrubjenjom abo tón delni ze sněh bělymi marmorowymi krupičkami a z niskej muričku koło wokoło?

K tomu chcu hišće přeradzić, zo je na delnim rowje spody rozbitého marmora kruta papa položena. Z tuty rowom njemóže so žane njezbožo stać. Njeh je lěto mokre, na nim njemóže nihdy ani stwjelčka njerjada zeschadzeć. Njeh je lěto suche, pěsk njemóže zeschnyć, chiba te štyri syrotki wosrjedz njeho. Z tajkim rowom nimaš za cyle lěto žane džělo — znajmjeńša nic wjele.

Što pak ma džensa chwile rowy wothladać? Najprjedy dyrbi naša lubosć žiwym plaćić!

Mi wšak so tón horni row lěpje lubi.

Njeh tola row zarosće z efojom abo z někajkim niskim kěrkom abo — z lubej, zelenej trawu. Zo je na našich pohrjebnišach tak mało trawnika. Rowy a mjez rowami luty žolty abo běly pěsk. Mi dajće — jelizo so hodzi — jónu pod zelenym trawnikom wotpočować.

kowstwow. — Po Wařawskich nasach su rěki kreje běžale. Tež ja ze swojimi swojbnymi sym wjele čerpić dyrbjał. — Jowle delka twari jedna šwedska firma wulki hotel. My Polacy rady wočinamy wokna do wulkeho swěta.“

Na tele a podobne rěče spominach, hdyž nětka po „Jerusalemskej“ běžach. Na wulkim křižowanišću so zawiny nalěwo na „Nowy swět“, tež jedna z wulkich a rjanych hasow Wařawy. Tam je uniwersita, na druhim boku nadobny hród, nětka ministerstwo za architekturu a wumě-

stwo. Tu je knihupstwo „Britiskeho a wukrajneho bibliskeho towarstwa“.

Bórže so dohladach pomnika Mikławša Kopernika. Dokelž jeho ze šulskeho časa jenož znajach z jeho lačonskim mjenom „Nicolaus Copernicus“, njeběch spóznał, zo je zdónk mjena pólski — Kopernik. Cyle wěsće Polacy Kopernika z wulkim prawom jako wulkeho, swětaslawneho syna s wo jeho luda wobhladuju.

19. februara 1473 — před 500 lěta — bě so w pólskim měsće Toruń narodził jako syn zamóžiteho překupca. Z 10 lěta hižom wosyroći. Jeho wuj, Ermlandski biskop, so wo wukublanje młodźenca swěru staraše. Nimale 14 lět je Mikławš Kopernik směl studować matematiku, astronomiju, teologiju, prawa a medicinu w Krakowje, w Bologni a w Padua (wobě měsće w Italskej). Na uniwersiće we Ferari zložil swój doktorat cyrkwinskeho prawa. Mikławš Kopernik bě muž njewšědného wědženja skoro na wšitkich polach tednomnišeje wučenosće.

W čim wobsteji swětowa sława tutoho pólskeho wučenca

Na smjertnym ložu přepodachu Kopernikej přeni čišćany eksemplar jeho knihi z titlom „De revolutionibus orbium coelestium“ — serbsce: „Wo wobrotach njebjeskich čělesow“. Tuta kniha bě „rewolucionarna“ za cyle tehdomniši wědomostny, ale tež statny a wosebje pak cyrkwinski swět. Přirodowěda a teologija prasnýštej wótrje do sebjě a započestej wot nětka kročić kóžda swój puć — husto wšak a dolho hišće přeciwo sebi wojuju a jedna druhu zatamajo!

Što wučěše kanonikus Kopernik we swojej knize, kotruž wěnowaše bamžej Pawolej III.?

„W srjedžišću swětnišća njesteji zemja, ale slónco, wokoło kotrehož so zemja wjerći!“

Dotal wučěše so po grjekskej astronomje Ptolemaeu, zo steji zemja w srjedžišću swětnišća a slónco wjerći so wokoło njeje. Teologoj so myslachu, zo so wučba Biblije wo stworjenju swěta jenož hodzi z tutym wukladowanjom dzeržeć, a mējachu tohodla nowe wučenje Kopernika za jara strašne, haj kecarske. Někotři teologoj prajichu, zo dyrbja so městna Biblije wo stworjenju swěta změnić, jeli ma Kopernik prawje. Tež mnozy astronomoj woneho časa wotpokazachu Kopernikowu wučbu jako wopačnu a njewědomstnu.

Cyly 16. lětstotk, kiž bě počny rewolucionarnych procesow a wulkich přewrótow, mjez druhim přez reformaciju Měrcina Luthera a Burske wojny, rozstajenja so z nowej wučbu pólskeho wučenca, a skónčnje dobychu jeje přeciwnicy. Jako sej zwaži italski wučenc a astronom Galileo Galilei (1564–1642) w jednej knize twjerdźić, zo je Kopernikowy system jeničce prawy, zakaza Romska inkwizicija tule wučbu dale rozšěrjeć, a bamž Pawoł V. staji 5. měrca 1616 Kopernikowu knihu na indeks. Hakle 1835 so wona z indeksa šmórny. Tež Luther a Melanchthon a slawny astronom Tycho Brahe zachadźachu přeciwo nowej wučbje Kopernika.

Na druhej stronje měješe Kopernikowa wučba tež zaso wjele přiwisnikow mjez znatymi teologami a samo kardinalemi, kotřiž wšak ju po Romskej zakazu zjawnje wjace zastupować njesmědźachu.

Džensa nchtó na prawosći Kopernikanskeho systema wjace njedwěluje, hačrunjež je so jeho wučba w běhu časa wo wjele wudospolnita a korigowala. Mjeztym je so lětstotk trajacy tragiski konflikt mjez teologiju a wědomosću lehnył, a džensa wěmy, zo njemóže ženje być woprawdžitych konfliktow mjez wuslědkami wědomosće a sadami wěry, jeli wobě swoje mjezy wobchowatej. Tuž je bjeze wšeho normalne, zo su mjez wulkimi wučencami a wědomostnikami tež mnozy teologoj a duchowni. Jedyn z nich bě wulki syn pólskeho naroda — Mikolaj Kopernik.

Měrcin Wičaz
(Katolski Posol)

Kopernikowe bohate žiwjenje počne česće a slawy a tež počne stysknosćow skónči so 24. meje 1543 (tri lěta potajkim do Lutherowej smjerće) we Fromborku (Frauenburg).

Pólski póst je wudał k česći Kopernika wosebitu znamku z napisom:

Wón je zadžerzał slónco a je zacišćal zemju.

Zhladujmy z česćownosću na wulkich čłowjekow zańdženych časow, kotřiž su z wulkej pilnosću, horliwosću, woporniwosću a z dušiny a tež z čělnymi bolosćemy wo postupowanje čłowjestwa so prócowali. Njeh jich dopomnjeće nas pohonja k nadobnosći našeho zmyslenja.

A runje tak horliwi, woporniwi a wučeni mužoj Luther, Melanchthon, Tycho de Brahe a druzy so spjećowachu přeciwo nowym poznaćam.

Cyle wěsće nic z huposće.

Cyle wěsće nic zwonkownych přičin dla.

Cyle wěsće nic z lěnjosće.

Čehodla pak potom?

Snano z bojosće. Jelizo je wěrnó, štož Kopernik pisa, zwěrěći naša dotalna wučba. Štož wón wuči, njeje prawe, dokelž njesmě prawe być. Tamni wulcy mužoj Luther, Melanchthon a druzy reformatoroj su so mylili. Woni běchu wučeni, dopředkarscy a maju wulku zaslužbu wo wuwijanje kultury a su so tola mylili, hdyž Kopernika zacpěwachu. (Přichodnje dale)

Z wosadow

Michalska wosada w Budyšinje

Čas so minje, a my so bližimy k tomu, čehož so nadžijamy. Tak zańdže lěto za lětom. Wosom lět wobnowjamy nětka hižom swoju Michalsku cyrkwu. Džělało je so w njej nimale přeco w zańdženym léce. Poslednje 4 wulke wokna buchu zatwarjene. Wjeselimo so, zo su nětka wšě wokna w porjadku. A rjane wone su! Znutřka maja murjerjo přeco hišće wjele z wobmjetowanjom činić. Wjelbowy wobmjet běše tak hubjny, zo dyrbjachu jón wotkopać. Wjelby a rjapy wobmjetać, to njeje cyle ločka wěc! — Molerjo su tež

Huska je nas přeprosyla, zo bychmy tam swój lětuši Serbski cyrkwinski džen njedzelu Exaudi (3. 6. 1973) swječili.

Huska leži našim lužiskim horam runje tak blisko kaž Bukecy a Budestecy. Haj, wona so runjewon k horam tula kaž džěcatko k maćeri.

W lěće 1241 je „Gusk“ přeni raz w jednym politiskim zrěčenju mjenowany. Gusk — Huska — husowka, husaca rěčka. Hač je tola wukładowanje prawe, njewěm.

W lěće 1076 da biskop Beno w Hodžiju cyrkej natwarić. Dokelž wosada bórže přiběraše, dyrbbještej so kapalce založić, k połnocy w Njeswaćidle a k połdnju w Husce. Najskerje je w Husce hižom na spočatku 13. lětstotka Boži dom stał — potaj-

kim před wjace hač 750 lětami. Huska a Njeswaćidlo buštej samostatnej wosadze, ale wostaštej pod dohledom Hodžijskeho fararja. Jemu měještaj Huscanski a Njeswaćidlski farar lětnje 20 čěskich grošow danje plaćić. Tak bě to Praski arcybiskop postajił w lěće 1383.

Zajimawe a zdžela jara zrudne su stawizny Huscanskeje wosady, prjedy hač w lěće 1619 přeni ewangelski farar tam swoje zastojnstwo nastupi. W samsnym času bě tež Budyška Michaška wosada swjeho ewangelskeho duchowneho dóstała.

Na wobrazu widžimy Huscanski Boži dom, za kotryž bu 1873 swjatočnje zakladny kamjen položeny. Přičiny dosć, zo w jubilejnym lěće 1973 tam swój Serbski cyrkwinski džen swjećimy.

we wulkim džěle cyrkwyje rjane stare mólby namakali a wudrapali, runje kaž hižom we wołtarnišću. W běhu tutoho lěta chcemy te džěla skónčić. Milinowy kabl — někak 200 m dolhi — smy sej sami zaryli, zo móhli cyrkej derje wutepić. To běchu rjane soboty. Někak 20 wosadnych tam každu sobotu dobrowólnje k džělu běchu. Lětsa chcemy dno cyrkwyje z čerwjeny mi cyhelemi wuklaš a lujbu za byrgle zatwarić. Hdy wšo dočinimy, njemožemy hišće z wěstosću prajić.

W zańdženym lěće smy swoje kemše, wěrowanja a krćenja zaso zwjetša w Tuchorskej wotměli. Mějachmy 64 Božich službow w němskej rěči a 14 w serbskej rěči. Wyše toho mějachmy Bože služby měsacnje w Małym Wjelkowje a w domach za starych na Židowje a w Ratarjecach a bibliske hodžiny na 18 městnach wosady. — W zańdženym lěće: 35 (39) krćenjow; 61 (47) konfirmadow; 12 (14) wěrowanjow; 115 (104) křesćanskich pohrjebow; 1862 (1832) spowědných. P. A.

Klukš: 3. februara zeńdžechu so člonoj cyrkwinskih předstejerstwow z Barta, Malešec, Chwaćic, Huciny a Klukša w Malešecach.

Kaž je so na poslednim posedženju 1972 w Klukšu prajiło, měješe so wosebje wo prawe posudžowanje jed-

notliwca w naležnosćach cyrkwinskih dawkow jednać. Byrnjež běchmy wěšte směrnyca wužěłali, njeje so wjetšina cyrkwinskih předstejerstwow schroblila, we tutych wěcach něšto zasadneho činjeć. Pokazowaše so přeco zaso na to, zo wšak druhe wosady tež wjace dawkow nimaja, kiž su sej te hobsrke džělo činili. Je wobdžiwanja hódne, kak mało efektiwne móže tajke regionalne džělo mjez cyrkwinskimi předstejerstwami być, hdyž člonoj předstejerstwow bóle we wosadze džělowy stil njepostajeja. A tola su so přitomni za to wuprajili, zo chcedža so 26. 5. w Klukšu schadzować a wo strukturnych prašenjach w zwisku strukturnej analyzy jednać. Bóh žonuj tute zetkanje a daj cyrkwiskim předstejerjam móćne slowo, zo bychu so swjich prawow bóle jimali.

Klukš: Bě zaso wulki čas, wšěm sobudžělaćerjam we wosadze wutrobný džak wuprajć. Zeńdžechmy so tehodla 24. 2. w Klukšanskej wosadnje žurli. Byrnjež bě njepřihódne wjedro, so tola 24 wosadnych zeńdze. Dobry wjesoly duch bě mjez nami. Wosebje so na to džywaše, zo by kóždy swoje problemy a prašenja wotbył. Wjetši čas so potajkim wo tym a druhim rěčeše. Přeprošene bě dohromady na tuto zeńdženje 34 wosadnych.

Klukš: Strašne njezbožo so sta na wječor 23. 2. pola Komorowa. Škoda a Trabant zajědžeštej na hladkej droze frontalnje do so a so we wokomiku zapalištej. Zona Klětnjana zražku njeprětra, byrnjež bě wulke zbožo, zo bě knjez Urban z Komorowa na městnje a druhe wosoby z palaceju awtow sčahny.

Klukš: 1. 3. mějachmy našeho serbskeho superintendentu G. Wirtha z Njeswaćidla mjez nami na wosadnym wječoru. Wosadna žurła bě z 95 wosadnymi kopata poľna. Wón nam rozprawješe wo swjim přebywanju w susodnej Pólskej. Wosadni běchu jemu džakowni za jeho wobraz Pólskeje, kiž nam w 90 mjeńšinach rysowaše.

Džak so ma knjezej Wujcej z Noweje Wsy wuprajć, zo so wón takle stara wo to, zo móže cyrkwinski bus přez našu rozležanu wosadu jězdzić.

Klukš: Do našeje wosady słuša 16 wjeskow a w nich bydli 2 087 wosadnych.

Rakecy: Rozprawa na lěto 1972: 36 (22) krćenjow, 43 (53) paćerskich džěci, 10 (16) wěrowanjow, 42 (50) pohrjebow. 20 256,— hr (20 052,— hr) dobrowólnych darow.

Dr. jur. Vladimír Mičan njeboh!

Zaso smy zhubili swěrneho přecela. Bóh Knjez nad žiwjenjom a smjerću je z tuteje časnosće wotwołał našeho lubeho bratra dr. jur. Vladimíra Mičana w Brnje 82 lět stareho.

My smy jeho a jeho lubu mandželsku w lěće 1967 na Serbskim cyrkwiskim dnju w Slepom mjez nami měć směli. Rady spominamy na jeho lube, mile a pobožne slowa. Dr. Mičan bě prawa studował a pozdžišo za zastojnika na bance. Jako bankownik hižom so zaběraše z teologiju, zo by jako wuměnkar móhl ewangelskim wosadam jako předar služić. Dołhe lěta je směl so tutej jemu swjatej službje wěnować.

Jeho přeco, zo by dočakał nowe wudaće delnjoserbskeho přeložka Noweho zakonja, njeje so jemu dopjelniło. Wjele prócy a woporow je wón naložował, zo by serbska Delnja Lužica znowa dóstała swj. Pismo w serbskej rěči do ruki. Naš luby bratr bě přeswědčeny, zo jenož ze swjateho Pisma wuchadža wšo duchowne žiwjenje. Wón měješe krutu dowěru, zo so Bože slowo bjez plodow njezwroćići. Wozrodžene přez žiwu wěru budže tež „Serbstwo zaso z procha stawać“.

My na njeho z nutnosću poslučachmy. Jeho wulka lubosć k našemu ludaj a jeho pobožna zahoritósť nas hnuješe.

Wón so wjace njerudzi našeje liwowsće dla.

Njeh wotpočuje w měrje.

Pomhaj Bóh, časopis ewangelskich Serbow. — Wuchadža jonkroć za mesac z liocenu č. 417 Nowinarskeho zarjada pola předsydy Ministerskeje rady NDR. — Rjaduje Konwent serbskich ewangelskich duchowných. — Hłowny zamotwity redaktor: superintendent Gerhard Wirth — Njeswaćidlski. — Ludowe nakladnistwo Domowina, Budyšin. — Čišeć: Nowa Doba, čišćerňa Domowiny w Budyšinje (III-4-9-334).